

Nr 151.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1953/54 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m. jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 2 januari 1953,

dels under åttonde huvudtiteln, punkten 174, föreslagit riksdagen att till Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor,

dels ock under åttonde huvudtiteln, punkterna 173, 175, 177, 181 och 287, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1953/54 beräkna

till Allmänna läroverken: Avlöningar ett förslagsanslag av 110 000 000 kronor,

till Allmänna läroverken: Omkostnader ett förslagsanslag av 500 000 kronor,

till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor,

till Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m. ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor,

till Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m. ett anslag av 900 000 kronor samt

till Högre tekniska läroverk: Avlöningar ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 158, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 6 mars 1953, framlagt de närmare förslag i sistnämnda hänseenden, vilka framgår av den följande redogörelsen, och därjämte till behandling upptagit frågan om anslag till kompletteringsgymnasier.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft jämväl

dels vissa i det följande angivna motioner,

dels ock riksdagens revisorers berättelse över den år 1952 av dem verkställda granskningen angående statsverket, i vad berättelsen angår frågan om bidrag ur läroverkens ljus- och vedkassor till vaktmästarpersonalens avlöning (§ 20).

1:o) **Läroverk för vuxna.** Kungl. Maj:t har (s. 3—16 och 54 av förutnämnda statsrådsprotokoll den 6 mars 1953) föreslagit riksdagen att besluta att från och med budgetåret 1953/54 skall å ort, som Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas ett läroverk för vuxna med den organisation departementschefen förordat; skolande som förutsättning för läroverkets upprättande gälla, att vederbörande kommun åtager sig de villkor i fråga om tillhandahållande för läroverket av lokaler m. m., som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva.

Enligt de av Kungl. Maj:t fastställda allmänna riktlinjerna för det svenska skolväsendets utveckling skall från tidpunkt, som senare bestämmes, bland annat »försöksvis anordnas ett eller flera gymnasier för vuxna».

Till förverkligande av detta beslut har *skolöverstyrelsen* på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt utredning i ämnet och därefter den 14 januari 1952 till Kungl. Maj:t överlämnat ett förslag till inrättande av ett läroverk för vuxna omfattande såväl gymnasium som realskola. Därjämte har *studielånenämnden* avgivit förslag beträffande studiehjälp för personer i mogen ålder, vilka som elever vid kompletteringsgymnasium eller eljest förbereder sig för högre studier.

Departementschefen anför följande angående skälen för inrättande av ett läroverk för vuxna.

Som redan 1946 års skolkommision påpekat, erbjudes endast ett fåtal lämpliga möjligheter till gymnasial utbildning för vuxna i vårt land. Detta innebär, att såväl »senväckta begåvningar» som de som av andra anledningar först vid mogen ålder kan ägna sig åt högre teoretiska studier ofta anser sig tvingade att avstå från en sådan utbildning. Såväl av sociala rättviseskäl som ur den synpunkten, att samhället bör taga tillvara de begåvningar, som vill ägna sig åt högre studier, inte minst med tanke på rekryteringen av lärare för enhetsskolan, är det otvivelaktigt av intresse för det allmänna att underlätta dessa kategoriers strävanden att vidareutbilda sig genom att ställa för ändamålet lämplig undervisning till deras förfogande.

Jag delar emellertid helt skolöverstyrelsens mening, att en reform på detta område inte blott bör omfatta inrättande av ett gymnasium för vuxna utan även en realskola. Ofta, i all synnerhet för glesbebyggelsens ungdomar, är vägen fram till realexamen eller till inhämtande av eljest erforderliga förkunskaper för gymnasiestudier minst lika svår som den fortsatta vägen fram till studentexamen. Anslutningen till korrespondensinstitutens undervisning och uttalanden från många av dessas elever visar visserligen, att åtskilliga redan nu genom trägna självstudier kan nå både real- och studentexamen. Enbart korrespondensstudier utgör emellertid för många ett så stort företag, att de hellre avstår från vidareutbildning än anlitar

den vägen. Men även för de kategorier, som redan nu läser in real- eller studentkurser per korrespondens, skulle ett inrättande av såväl realskola som gymnasium för vuxna betyda en avsevärd lättnad och en säkrare studieväg.

Beträffande undervisningens anordning ansluter sig departementschefen till förslag av skolöverstyrelsen om en kombination av muntlig undervisning och korrespondensundervisning samt anför därvid följande.

De personer, läroverket är avsett för, kan beräknas självmant söka sig dit. Det kan därför förutsättas, att deras studieintresse och mognad är av den art, att de bör kunna lämnas tämligen fria händer vid inläsningen av de olika ämnena. En stor del av läroverkets elever kommer dessutom sannolikt att utgöras av personer, som antingen redan är familjeförsörjare eller i varje fall självförsörjande, varför ett längre avbrott i deras förvärvsarbete skulle åstadkomma stora ekonomiska och personliga uppoffringar. Det förefaller mig därför naturligt att utnyttja de fördelar korrespondensundervisningen har. Samtidigt är det emellertid av vikt, att eleverna får tillfälle att erhålla en muntlig undervisning, som på ett systematiskt sätt binder ihop det genom korrespondensstudierna inlärd kunskapsstoffet. Det är också betydelsefullt för eleverna att därunder erhålla praktiska anvisningar för korrespondensstudiernas rationella bedrivande.

För gymnasiet vidkommande har *skolöverstyrelsen* tänkt sig en studietid av tre år, vilket skulle möjliggöras genom koncentrationsläsning av respektive ämnen (med några få undantag). Den muntliga undervisningen skulle utgöras av sex femveckorskurser, vilket skulle innebära, att en elev, som på normal tid når fram till studentexamen, endast behöver avbryta sitt yrkesarbete för två femveckorsperioder under första läsåret, en under andra, två under tredje samt slutligen en period följande höst. Under flertalet muntliga kurser slutläses ett eller ett par ämnen. Mellan de muntliga kurserna idkar eleven korrespondensstudier.

Som inträdesvillkor till gymnasiet föreslås skola gälla antingen realexamen, normalskolekompetens (med vederbörliga kompletteringar), avgångsbetyg från LI^4 , RI^4 eller högre avdelning vid högre allmänt läroverk eller efter inträdesprovning ådagalagda motsvarande kunskaper i läroämnena. Då gymnasiet är avsett för vuxna anses en undre åldersgräns böra sättas, t. ex. 20 år. Dock bör yngre elever kunna mottagas, om de har stadigvarande förvärvsarbete eller av annan orsak, t. ex. geografiska förhållanden, icke kan erhålla gymnasieutbildning i hemtrakten. För realskolans normalelever beräknas en studietid av $3\frac{3}{4}$ år. I studietiden ingår 7 muntliga kurser, varav en introduktionskurs om två månader, en femveckors- och fyra fyraveckorskurser samt en avslutningskurs om 3 månader med mellanliggande perioder av korrespondensundervisning. Till den första muntliga kursen beräknas i regel elever med endast folkskolekunskaper som grund. Elever, som börjar i högre stadier än introduktionskursen bör, anser skol-

överstyrelsen, prövas i samtliga stadiets ämnen. Som undre åldersgräns för tillträde till realskolan föreslås 16 år.

Departementschefen anser studiegången vid läroverket böra bli i huvudsak den som överstyrelsen föreslagit. Han biträder vidare ett förslag av överstyrelsen, att eleverna vid läroverket för vuxna icke skall belastas med terminsavgifter. Beträffande studiehjälpen förordar departementschefen i enlighet med förslag av studielånenämnden, att eleverna skola ges möjlighet att erhålla studielån och behovsprövade stipendier enligt de grunder för studiehjälp, som godkänts av 1952 års riksdag. De behovsprövade stipendierna anses böra maximeras till 800 kronor per läsår, fördelade på högst 400 kronor per termin.

I fråga om läroverkets personalorganisation, förläggningsort, lokalfråga m. m. anför departementschefen följande.

Jag föreslår, att vid läroverket inrättas en rektorstjänst i lönegraden Cb 14, avlöningsgrupp II. Tjänsten torde böra tillsättas från och med den 1 januari 1954. Därigenom synes rektor få erforderlig tid till det förberedelsearbete, som måste utföras för att läroverket skall vara redo att ta emot eleverna höstterminen samma år.

I fråga om personal i övrigt har skolöverstyrelsen föreslagit en tjänst som studiekonsulent, två lärartjänster och en heltidstjänst som kanslibitråde. I likhet med överstyrelsen anser jag det nödvändigt, att två fasta lärartjänster inrättas redan från och med läroverkets start. Av dessa bör en avses för moderna språk och en för matematik, fysik och kemi. Även om lärarna under första läsåret inte kan beredas full sysselsättning i den egentliga undervisningen, torde deras arbetsbörda ändå bli krävande. Tillsammans med rektor måste de nämligen svara för den första planläggningen av undervisningen och följa dess utveckling samt själva göra sig förtrogna med uppläggningsav de korrespondenskurser eleverna använder. Man kan också förutsätta, att de kommer att få anlitas för viss studierådgivning samt för andra på förhand mera svårbestämbara uppgifter. Undervisningens karaktär av försöksundervisning måste vidare beaktas. Jag föreslår, att lärartjänsterna inrättas från och med den 1 juli 1954. De torde tills vidare böra inrättas som e. o. lektorstjänster i lönegraden Ce 31 eller Ce 33. Såväl rektor som lärare bör om möjligt ha förtrogenhet med korrespondensundervisning.

Någon tjänst som studiekonsulent anser jag däremot inte för närvarande böra inrättas. De rent praktiska råd, som eleverna kan behöva i samband med de muntliga kurserna, bör kunna lämnas av rektor och lärare. Man torde också kunna räkna med att korrespondensinstitutet, liksom hittills, kommer att lämna en stor del av den rådgivning, som är nödvändig. För att rektor skall få erforderlig biträdes hjälp föreslår jag, att en e. o. tjänst som kanslibitråde inrättas från och med den 1 april 1954.

I förberedelsearbetet för läroverket måste också reklamen för dess verksamhet inräknas. Jag räknar därför med att en viss annonsering måste genomföras på ett tidigt stadium, så att skolans verksamhet blir känd.

Skolöverstyrelsen har föreslagit Stockholm som förläggningsort för läroverket. Enligt min mening är det emellertid att föredraga, om läroverket kan placeras å annan ort, under förutsättning att tillräckligt gynnsamma

förhållanden för läroverket erbjuder sig där. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning bestämma förläggningssort för läroverket.

Vad angår läroverkets lokalfråga torde jag få erinra om att det vid upprättandet av allmänna läroverk regelmässigt som villkor för upprättandet brukat föreskrivas, att vederbörande kommun åtager sig vissa förpliktelser i fråga om lokaler m. m. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta fall besluta om och i vad mån dylika villkor bör föreskrivas.

Kostnaderna för läroverket för vuxna beräknar jag för nästa budgetår till omkring 36 000 kronor och för första läsåret (1954/55), med den organisation jag i det föregående tillstyrkt, till 155 000 kronor. Fullt utbyggt med tre gymnasielinjer om 18 varandra avlösande avdelningar för muntlig undervisning samt 7 huvudsakligen varandra avlösande realskoleavdelningar och 11 korrespondensperioder torde läroverket kunna beräknas kosta 300 000 kronor per år. I dessa belopp ingår såväl avlöningskostnader som omkostnader men ej kostnaderna för stipendier till de studerande. Medel till avlöningar och till omkostnader torde böra anvisas under de allmänna läroverkens avlönings- respektive omkostnadsanslag. Jag återkommer här till i det följande. Utgifterna för stipendier torde böra bestridas från samma anslag som studiebidrag och stipendier åt elever vid andra allmänna läroverk.

Utskottet finner i likhet med departementschefen, att det ur skilda synpunkter är ett intresse för det allmänna att underlätta strävandena till vidareutbildning för de kategorier, som av olika anledningar först vid mogen ålder kunna ägna sig åt högre teoretiska studier. Utskottet tillstyrker därför, att det som en försöksanordning föreslagna läroverket för vuxna kommer till stånd. Vad angår läroverkets förläggningssort är utskottet ense med departementschefen om att det är att föredraga om läroverket kan placeras å annan ort än Stockholm. Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta, att från och med budgetåret 1953/54 skall å ort, som Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas ett läroverk för vuxna med den organisation departementschefen förordat; skolande som förutsättning för läroverkets upprättande gälla, att vederbörande kommun åtager sig de villkor i fråga om tillhandahållande för läroverket av lokaler m. m., som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva.

2:o) **Utvidgning av den statliga gymnasieorganisationen.** Kungl. Maj:t har (s. 16—24 och 55) föreslagit riksdagen att

dels besluta, att samrealskolorna i Hedemora, Karlskoga, Lycksele, Malmberget, Trelleborg och Varberg från och med budgetåret 1953/54 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk, läroverken i Hedemora, Karlskoga, Trelleborg och Var-

berg med treårigt latin- och realgymnasium samt läroverken i Lycksele och Malmberget med treårigt realgymnasium, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, tills dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att vederbörande kommuner åtager sig att tillhandahålla för respektive högre allmänna läroverk erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal;

dels ock besluta, att samrealskolan i Solna från och med budgetåret 1953/54 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänt läroverk med fyraårigt gymnasium, bestående av en latin- och en reallinje samt en allmän linje, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år av varje linje, till dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att Solna kommun åtager sig att tillhandahålla för det högre allmänna läroverket erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Holmqvist* och *Svensson* (I: 388) och den andra inom andra kammaren av herr *Adamsson m. fl.* (II: 484), i vilka hemställts, att riksdagen ville besluta, att Johannes samrealskola i Malmö från och med budgetåret 1953/54 skall genom successiv överföring av gymnasielinjer från högre allmänna läroverket för gossar i Malmö ombildas till högre allmänt läroverk med treårigt realgymnasium och fyraårigt allmänt gymnasium, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att Malmö stad åtager sig att tillhandahålla för det nya läroverket erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergvall m. fl.* (I: 432) och den andra inom andra kammaren av herr *Dahlén m. fl.* (II: 547), i vilka hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta upprättande av statliga gymnasier i anslutning till samrealskolorna i Blackeberg och Gubbängen från och med läsåret 1953/54 i enlighet med framställning av Stockholms stadsfullmäktige.

Beträffande den närmare motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas till motionerna II: 484 och I: 432.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen* successivt förstatligande av de med statliga samrealskolor förenade kom-

munala gymnasier i Hedemora, Karlskoga, Malmberget, Solna, Trelleborg och Varberg. Dessa gymnasier är alla treåriga utom gymnasiet i Solna, som har en fyraårig latinlinje samt en tre- och en fyraårig reallinje. I särskild skrivelse föreslår *överstyrelsen*, att denna organisation bibehålles vid förstatligandet endast med det undantaget, att vid Solnaläroverket den treåriga reallinjen utbytes mot en fyraårig allmän linje. Förstatligandet föreslås skola påbörjas budgetåret 1953/54 eller vid senare tidpunkt, som bestämmes av Kungl. Maj:t, och genomföras successivt, så att första året endast första ringen av varje gymnasielinje övertages av staten.

Vid skolornas ombildning till högre allmänna läroverk föreslås rektorstjänsterna i Hedemora, Malmberget, Karlskoga och Varberg placerade i avlöningsgrupp II, lönegrad Cb 14, tjänsten i Trelleborg i avlöningsgrupp III, lönegrad Cb 14, och tjänsten i Solna i avlöningsgrupp IV, lönegrad Cb 14. Vid vart och ett av läroverken i Hedemora, Karlskoga, Solna, Trelleborg och Varberg föreslås vidare inrättande av två lektorstjänster och vid läroverket i Malmberget en lektorstjänst.

Utöver nu angivna framställning om förstatligande av kommunala gymnasier föreligger framställningar från *vederbörande lokala myndigheter* om utbyggande av samrealskolorna i Blackeberg och Gubbängen i Stockholm samt samrealskolan i Lycksele med statliga gymnasier.

Skolöverstyrelsen har beträffande framställningen om gymnasier i Blackeberg och Gubbängen förklarat sig sakna anledning att frångå den principiella uppfattning i frågan om upprättande av nya statliga gymnasier, varåt *överstyrelsen* tidigare givit uttryck, nämligen att ett kommunalt stadium normalt bör föregå upprättandet av ett statligt gymnasium. *Överstyrelsen* avstyrker därför denna framställning.

Ifråga om det föreslagna gymnasiet i Lycksele har från stadens sida hävdats, att intet län är i större behov av ytterligare ett gymnasium än Västerbottens, att Lycksele är lämpligast som förläggningssort för detta, att tanken på ett kommunalt gymnasium i Lycksele av olika skäl ej är realiserbar samt att därför enda möjligheten att få ett gymnasium i Lycksele är, att ett statligt sådant direkt inrättas. Vidare har uttalats, att svårigheterna med lärarrekruteringen ingalunda är särskilt framträdande i Lycksele. Tvärtom anses läget vid läroverket i Lycksele relativt gynnsamt. Sålunda har, framhålls det, all undervisning i de eljest av lärarbristen hårdast drabbade ämnena matematik, fysik, kemi och biologi kunnat uppehållas av ordinarie lärare.

Skolöverstyrelsen erinrar i avgivet yttrande om att *överstyrelsen* förra året uttalade, att starka skäl talade för upprättande av ett gymnasium för Västerbottens lappmark med placering i Lycksele. *Överstyrelsen* anser sig nu — därest icke ett kommunalt gymnasium kan komma till stånd —

med hänsyn till de föreliggande särskilda omständigheterna kunna förorda inrättande av ett statligt gymnasium i staden, dock endast om sådana åtgärder vidtages, att förutsättningar skapas för en tillfredsställande rekrytering av lärare för gymnasieundervisningen. Överstyrelsen avser därmed, bland annat, att licentiat, som genomgått praktisk lärarkurs, vid förordnande som extra ordinarie lektor bör placeras i lönegrad Ce 33.

Det av överstyrelsen tillstyrkta nya statliga gymnasiet i Lycksele föreslås organiserat som treårigt realgymnasium. Den nuvarande rektorstjänsten vid samrealskolan, vilken skall vara placerad i lönegrad Cb 10 eller Cb 8, föreslås uppflyttad till Cb 14. Därjämte föreslås inrättande av en ny lektorstjänst.

Departementschefen erinrar om att han i propositionen nr 140 till förra årets riksdag anmälde ett av skolöverstyrelsen framlagt förslag om fortsatt utbyggande av läroverksorganisationen med nya statliga gymnasier. Därvid uttalade han, att det vore önskvärt, att det statliga gymnasieväsendet kompletterades med ett kommunalt. I fråga om gången vid upprättandet av nya statliga gymnasier anförde han vidare, att ett kommunalt stadium utom i undantagsfall borde föregå upprättandet av ett statligt gymnasium. Någon erinran framställdes icke från riksdagens sida mot den angivna principen för den statliga gymnasieorganisationens utbyggnad.

Vidare anför departementschefen följande.

Vid min granskning av förhållandena beträffande de sex kommunala gymnasier, som av överstyrelsen föreslagits till förstatligande, har jag kommit till den uppfattningen, att samtliga bör medtagas i en andra etapp av förstatligandet. Jag tillstyrker därför, att de kommunala gymnasierna i Hedemora, Karlskoga, Malmberget, Solna, Trelleborg och Varberg övertages av staten. Jag biträder även överstyrelsens förslag om de nya statliga gymnasiernas organisation.

Tillräckliga skäl föreligger enligt min mening icke för att beträffande samrealskolorna i Blackeberg och Gubbängen frångå den principiella ståndpunkt, som intagits i fråga om den normala gången för ett fortsatt utbyggande av den statliga gymnasieorganisationen. Jag anser mig därför icke böra biträda den av stadsfullmäktige i Stockholm gjorda framställningen om ombildning av nämnda realskolor till högre allmänna läroverk.

Vad slutligen angår frågan om inrättande av ett gymnasium i Lycksele vill jag till en början erinra om att statsutskottet vid behandlingen av denna fråga förra året anslöt sig till den uppfattning, som uttalats i propositionen, nämligen att beträffande Lycksele skäl föreligger för ett undantag från den uppställda huvudregeln, att ett kommunalt stadium bör föregå upprättandet av ett nytt statligt gymnasium. Dessa skäl föreligger alltså jämt. Behovet av ett gymnasium i Västerbottens lappmark torde vara obestridligt, eftersom det befintliga lärjungeunderlaget kan anses tillräckligt och även andra omständigheter, som bör beaktas i detta sammanhang, såsom närheten till andra gymnasier och platstillgången i dessa samt gymnasiernas geografiska fördelning i landet, talar för att ett sådant gymna-

sium kommer till stånd. Någon ekonomisk möjlighet att tillgodose behovet genom upprättandet av ett kommunalt gymnasium torde dock ej finnas. Det skäl, som förra året gjorde, att gymnasiefrågan i Lycksele ansågs böra vila ytterligare någon tid, var lärarbristen. Skolöverstyrelsen har nu vid sitt tillstyrkande av ett nytt statligt gymnasium bland annat knutit vissa synpunkter på lönegradsplaceringen av e. o. lektorstjänst, som inrättas i utbyte mot ordinarie lektorstjänst. Vad överstyrelsen därvid förordat är jag icke beredd att biträda. Jag anser mig likväl böra tillstyrka, att samrealskolan i Lycksele från och med budgetåret 1953/54 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, på sätt överstyrelsen föreslagit ombildas till högre allmänt läroverk med treårigt realgymnasium.

Till stöd för det i *motionerna I: 388* och *II: 484* gjorda yrkandet framhålles, att en utbyggnad av Johannes samrealskola till högre allmänt läroverk skulle öka möjligheten att vid gymnasier i Malmö mottaga alla dem, som nästa läsår borde erhålla gymnasieplats, och dessutom erbjuda vissa andra fördelar.

I *motionerna I: 432* och *II: 547* framhålles det stora behovet av en utvidgning av Stockholms gymnasieorganisation samt uttalas, att den normala gången härvidlag närmast torde vara det omedelbara upprättandet av statliga gymnasier, utan att ett kommunalt gymnasium föregår detta upprättande.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag angående ombildning av vissa samrealskolor till högre allmänna läroverk genom förstatligande av de med dessa skolor förenade kommunala gymnasier. I *motionerna I: 388* och *II: 484* samt *I: 432* och *II: 547* har föreslagits inrättande av nya statliga gymnasier i Malmö och Stockholm. *Utskottet* har emellertid icke funnit tillräckliga skäl föreligga att i dessa fall, som i *motionerna* förutsatts, frånträda den principiella ståndpunkt, som intagits i fråga om den normala gången för ett fortsatt utbyggande av den statliga gymnasieorganisationen, nämligen att ett kommunalt stadium normalt bör föregå upprättandet av ett statligt gymnasium. *Utskottet* ställer sig därför avvisande till nämnda motionsvis gjorda yrkanden.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer *utskottet*,

I. att *motionerna I: 388* och *II: 484* icke må av riksdagen bifallas;

II. att *motionerna I: 432* och *II: 547* icke må av riksdagen bifallas;

III. att riksdagen må

a) besluta, att samrealskolorna i Hedemora, Karlskoga, Lycksele, Malmberget, Trelleborg och Varberg från och med budgetåret 1953/54 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänna läroverk, läroverken i Hedemora, Karlskoga, Trelleborg och

Varberg med treårigt latin- och realgymnasium samt läroverken i Lycksele och Malmberget med treårigt realgymnasium, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år, till dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att vederbörande kommuner åtager sig att tillhandahålla för respektive högre allmänna läroverk erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal;

b) besluta, att samrealskolan i Solna från och med budgetåret 1953/54 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till högre allmänt läroverk med fyraårigt gymnasium, bestående av en latin- och en reallinje samt en allmän linje, skolande ombildningen tillgå sålunda, att första ringen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en ring per år av varje linje, till dess gymnasiet är i sin helhet färdigbildat; allt under villkor att Solna kommun åtager sig att tillhandahålla för det högre allmänna läroverket erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal.

3:o) **Inrättande av en 4-årig realskolelinje vid samrealskolan i Strömstad.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (s. 24, 25 och 55) hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta, att vid samrealskolan i Strömstad skall från och med budgetåret 1954/55 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, successivt inrättas en fyraårig realskollinje i stället för den ena parallellinjen av den femåriga realskolan under villkor, att Strömstads kommun åtager sig att tillhandahålla för den ombildade samrealskolan erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostad åt erforderlig vaktmästarpersonal.

4:o) **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (s. 25—56) föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föranledas av vad departementschefen förordat,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1953/54, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärartjänst vid allmänt läroverk skall tillsättas, besluta, huruvida tjänsten skall kungöras ledig såsom adjunktstjänst eller ämneslärrinnetjänst,

dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54,

dels ock till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 109 800 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Ohlon* och *Sunne* (I: 395) och den andra inom andra kammaren av herr *Nestrup* (II: 502), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att läroverksadjunkter vid läroverk med s. k. egentlig lärarkurs, inom ramen för antalet tjänster i lönegrad Ca 29, skall placeras i Ca 29;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 431) och den andra inom andra kammaren av herr *Braconier* (II: 546), i vilka hemställts, att riksdagen måtte verkställa en uppräkning av den i avlöningsstaten för de allmänna läroverken uppförda delposten arvoden till bibliotekarier så att i vart fall lärarutredningens intentioner beträffande arvoderingen realiserar;

dels ock det i det föregående angivna avsnittet av riksdagens revisorers berättelse.

Beträffande den närmare motiveringen till de motionsvis gjorda yrkan- dena hänvisas, i den mån densamma icke framgår av det följande, till motionerna I: 395 och I: 431.

Kungl. Maj:ts förslag innefattar i huvudsak följande:

1) uppflyttning i högre lönegrad av rektorstjänsterna vid de sju samreal- skolor, som föreslås ombildade till högre allmänna läroverk (fem tjänster till lönegrad Cb 14, avlöningsgrupp II, en tjänst till lönegrad Cb 14, avlö- ningsgrupp III, och en tjänst till lönegrad Cb 14, avlöningsgrupp IV);

2) uppflyttning av 19 övningslärtjänster vid nyssnämnda läroverk från lönegraden Ca 21 till Ca 23;

3) inrättande av följande antal nya ordinarie lärartjänster, nämligen en rektorstjänst i Cb 14, avlöningsgrupp II, vid läroverket för vuxna samt 32 lektorstjänster i Ca 33 eller 31, 150 adjunktstjänster i Ca 29, 50 adjunkts- tjänster i Ca 27 och 24 övningslärtjänster;

4) höjning av arvoden åt skolbibliotekarierna vid de allmänna lärover- ken samt folk- och småskoleseminarierna;

5) ändrade grunder för bestridande av kostnaderna för arbetshjälp på rektorexpeditionerna vid de allmänna läroverken samt folk- och småskoleseminarierna;

6) höjning av vissa arvoden bl. a. till föreståndare för förberedande lärarkurs;

7) ökning av den icke-ordinarie lärarpersonalen;

8) ökad medelsanvisning till undervisning i övningsämnen.

Därjämte har i detta sammanhang berörts frågan om fortsatt tillämpning av vissa besparingsföreskrifter.

Förslaget om en reglering av bibliotekariearvodena grundar sig på ett av 1950 års lärarutredning i ämnet framlagt förslag.

Utredningen förutsätter, att ersättningen till skolbibliotekarierna vid de allmänna läroverken i fortsättningen liksom hittills kommer att utgå som arvode och ej i form av nedsättning i undervisningsskyldigheten. Arvodet anses på samma sätt som nu är fallet böra utgå med belopp, som till storleken i huvudsak är beroende av antalet elever i skolan. Enligt de nuvarande bestämmelserna är läroverken indelade i tre storleksgrupper — skolor med mer än 600, med mellan 400 och 600 och med mindre än 400 elever. Med hänsyn till den betydande förskjutning i skolornas storlek, som inträtt, sedan denna gruppindelning gjordes, föreslår utredningen en ny gruppindelning.

Vid sin bedömning av arvodesbeloppens storlek har utredningen utgått från den uppfattningen, att bibliotekariens arbete vid de största läroverken kan jämföras med 4 à 5 veckotimmars undervisning. Med hänsyn härtill föreslås ett högsta arvode av 2 100 kronor. Övriga arvodesbelopp har beräknats i relation härtill och med iakttagande av att skillnaden i arvodesbeloppen mellan jämnstora läroverk med eller utan gymnasium i någon mån minskats i förhållande till vad som nu gäller. Utredningens förslag framgår av följande sammanställning.

	Arvode i kronor vid	
	högre allm. läroverk	realskola
Grupp 1	2 100	1 800
» 2	1 800	1 500
» 3	1 500	1 200
» 4	1 200	900
» 5	900	600

Läroverk med praktisk lärarkurs anses oavsett lärjungeantalet böra hänföras till grupp 1. Det förutsättes vidare, att skolöverstyrelsen skall äga jämka arvodesbeloppen uppåt och nedåt, då sådant på grund av särskilda förhållanden befinnes nödigt och lämpligt. För att underlätta jämkningar anses överstyrelsen böra disponera ett belopp motsvarande omkring 3 procent av den schematiskt beräknade sammanlagda anslagssumman.

Utredningens förslag avser jämväl bibliotekariearvodena vid folk- och småskoleseminarier. Beträffande dessa läroanstalter föreslås, att arvodes-systemets huvuddrag bestämmas i viss anslutning till det för de allmänna läroverken förordade, på sätt följande tabell närmare utvisar:

Grupp nr	Antal avdelningar av seminarieklasserna	Arvode i kronor	
		folkskoleseminarium	småskoleseminarium
1	Minst 8 avdelningar	2 400	2 100
2	6 à 7 avdelningar	2 100	1 800
3	4 à 5 avdelningar	1 800	1 500
4	Mindre än 4 avdelningar	1 500	1 200

Anm. Seminarier med praktisk lärarkurs för ämneslärare hänföres oavsett antalet avdelningar till högsta gruppen.

Även i fråga om seminarierna föreslås skolöverstyrelsen få rätt att jämka de angivna beloppen. För detta ändamål föreslås liksom vid läroverken ett treprocentstillägg.

Skolöverstyrelsen finner det av lärarutredningen föreslagna arvodesystemet lämpligt men anser, att de angivna arvodesbeloppen bör räknas upp med hänsyn till den ändring i löneläget, som skett sedan 1951.

Statskontoret anser sig icke kunna tillstyrka annan ändring än att de nuvarande arvodesgrupperna vid de allmänna läroverken ökas med en grupp avsedd för de största skolorna och med ett arvodesbelopp av 1 512 kronor vid högre allmänt läroverk och 1 080 kronor vid realskola.

Departementschefen, som funnit goda skäl tala för en revidering av de nuvarande grunderna för arvode åt skolbibliotekarierna, har anfört bl. a. följande.

Det förslag, lärarutredningen framlagt, anser jag vara väl uppbyggt. De av utredningen föreslagna arvodesbeloppen anser jag mig kunna acceptera. Jag tillstyrker, att utredningens förslag beträffande de allmänna läroverkens bibliotekarier lägges till grund för beräkningen av medelsbehovet under delposten till arvoden åt bibliotekarier. Med hänsyn härtill torde denna post böra uppföras med ett förslagsvis betecknat belopp av 249 000 kronor.

Vad angår bibliotekariearvodena vid folk- och småskoleseminarierna, vilka jämväl behandlats av lärarutredningen, torde jag få erinra om att i årets statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, under punkterna 210 och 214 uttalats, att respektive delposter till dylika arvoden borde få överskridas med erforderliga belopp, därest i annat sammanhang beslut fattades om en reglering av nämnda arvoden. Under hänvisning härtill vill jag framhålla, att jag anser mig kunna ge min anslutning jämväl till lärarutredningens förslag i fråga om seminariebibliotekariernas arvoden. Detta förslag torde därför få läggas till grund för ett beslut om överskridande av vederbörliga delposter.

I *motionerna I: 431* och *II: 546* anföres, att omfattningen av bibliotekariernas arbete enligt en verkställd undersökning är större än vad lärarutredningen räknat med, samt uttalas, att de av utredningen föreslagna arvodesbeloppen i varje fall bör räknas upp med hänsyn till den förskjutning i lönenivån, som inträtt sedan utredningens förslag framlades.

I fråga om biträdesorganisationen å rektorsexpeditionerna har utredning år 1947 verkställt av särskilda sakkunniga — benämnda organisations-sakkunniga — samt av 1950 års lärarutredning.

Departementschefen anför i denna fråga till en början följande.

Bristen på lämplig biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna har uppenbarligen länge varit besvärande och under de senaste åren otvivelaktigt blivit än mer kännbar till följd av olika förhållanden såsom lärjungeantalets starka ökning och tillkomsten av nya arbetsuppgifter icke minst av socialvårdsnatur. I ett sådant läge gör sig givetvis de inom all förvaltning ständigt aktuella kraven på rationalisering och förenkling av förvaltningsförfarandet gällande med särskild styrka. Man torde kunna förutsätta, att såväl rektorerna ute i skolorna som de centrala skolmyndigheterna haft och framgent kommer att ha sin uppmärksamhet riktad på de möjligheter, som kan förefinnas till dylik rationalisering och förenkling. De båda sakkunnigutredningar, som behandlat förevarande problem, har emellertid — och säkerligen med all rätt — påpekat, att en rationalisering icke löser problemet. Den minskning i arbetsmängden, som kan åstadkommas, är relativt ringa. Vad som behövs är bättre tillgång till arbetskraft med utbildning och kompetens avpassad efter de olika arbetsuppgifterna. Härför krävs ökade medel. Jag förordar, att åtgärder nu i enlighet med den i höstas träffade förhandlingsuppställningen vidtages för ordnande av biträdesorganisationen på rektorsexpeditionerna. Vid framläggande i det följande av förslag till sådana åtgärder anser jag mig böra utgå från att i stort sett samma arbetsuppgifter som nu åtminstone tills vidare kommer att påvåla rektorsexpeditionerna.

Vad först angår de allmänna läroverken är jag enig med organisationssakkunniga om att för varje läroverk bör fastställas en kostnadsram, inom vilken utgifterna för biträdeshjälp av olika slag normalt skall rymmas. Alla dessa utgifter bör bestridas ur läroverkens avlöningsanslag och den rätt som nu finnes att utnyttja ljus- och vedkassorna för expeditionsgöromål bör därför upphöra. Därigenom vinnes, att överblicken över medelsbehovet blir bättre, och möjligt är också, att man i vissa fall kan vinna en sådan avlastning av nämnda kassor, att terminsavgiften kan sänkas.

Med utgångspunkt i organisations-sakkunnigas och lärarutredningens förslag samt med beaktande av behovet av vissa jämkningar föreslår departementschefen vidare vissa grunder för beräkningen av anslagsbeloppen för skolor av olika storlek.

De belopp, som enligt dessa grunder kan komma att utgå, varierar mellan omkring 1 000 kronor vid de helt små realskolorna och 12 000 à 16 000 kronor — i enstaka fall något mer — vid de största högre allmänna läroverken (med 800 à 1 000 elever).

Departementschefen anför vidare följande.

Organisationssakkunniga har tänkt sig, att på rektorsexpeditionerna i princip skall få förekomma dels arvodesbefattningar för sekreterare och kamrerare, dels extra ordinarie tjänster som kontorsbiträde, kanslibiträde eller kansliskrivare, dels ock tillfälligt anlita arbetshjälp. För egen del vill jag framhålla, att ett inrättande av extra ordinarie tjänster på rektorsexpeditionerna säkerligen kommer att betydligt underlätta för rektorerna

att erhålla och i skolan behålla duglig biträdespersonal. Jag vill också betona, att det synes mig mycket angeläget, att man icke genom alltför snäva bestämmelser äventyrar möjligheterna att få bästa utbyte av de medel, som anvisas. Förhållandena och behoven växlar betydligt från skola till skola. I det ena fallet kan det vara lämpligt att anställa både sekreterare och kamrerare och därutöver endast anlita mindre kvalificerad biträdespersonal, exempelvis ett deltidsanställt kontorsbiträde. I det andra kan det vara bättre att i stället för både kamrerare och kontorsbiträde anställa ett heltidstjänstgörande biträde i högre lönegrad. I detta biträdes arbetsuppgifter kan då även komma att ingå en del av de göromål, som brukat handhas av sekreteraren. Med hänsyn till vad jag nu anfört synes vid rektorsexpeditionerna i princip böra få inrättas extra ordinarie tjänster med hel- eller heltidstjänstgöring förutom för kontorsbiträden i den reglerade befordringsgången även för kanslibiträden, kontorister och kansliskrivare. Jag förutsätter därvid, att vid prövningen i det enskilda fallet av behovet av en tjänst av visst slag skall följas de normer för lönegradsplaceringen av biträdestjänster, som angivits i propositionen 1952: 14. I anslutning till vad organisationssakkunniga och lärarutredningen anfört föreslår jag vidare, att förefintligheten av en biträdestjänst på en rektorsexpedition skall anses belasta skolans anslag med ett fixt belopp.

Vad angår de föreslagna arvodesbefattningarna torde enligt min mening i första hand komma att föreligga ett behov av sekreterarbefattningar. I vissa fall torde det emellertid också visa sig lämpligt att anställa kamrerare. I fråga om arvodesättningen förordar jag en maximering av de arvoden, som normalt må utgå till lärare för uppdrag som sekreterare eller kamrerare. Det av organisationssakkunniga föreslagna beloppet 2 000 kronor torde dock med hänsyn till ändringarna i lönenivån böra höjas till 2 400 kronor. Jag förutsätter, att samma maximibelopp skall gälla om uppdrag som sekreterare och kamrerare förenas hos en och samma lärare.

Föreliggande förslag angående biträdesorganisationen på rektorsexpeditionerna vid folk- och småskoleseminarierna ansluter nära till förslaget angående de allmänna läroverken.

Ett genomförande av de åtgärder, departementschefen förordat i fråga om biträdesorganisationen kommer att för statsverket medföra vissa kostnadsökningar. Dessa ökningar beräknas med utgångspunkt i innevarande års förhållanden till ungefär 450 000 kronor för de allmänna läroverken och 91 000 kronor för seminarierna. För nästa budgetår beräknas något avvikande belopp beroende på ändringar i elevantal och organisation.

För seminariernas del har redan i årets statsverksproposition äskats anslag till avlöningar. Därvid har förutsatts, att Kungl. Maj:t, därest riksdagen ej gjorde erinran däremot, i mån av behov skulle få medgiva överskridande av delposterna till arvoden åt sekreterare m. m., därest i annat sammanhang beslut fattades om en omreglering av dessa arvoden. Den föreslagna biträdesorganisationen förutsätter, att samtliga kostnader utom de som avser rörligt tillägg skall utgå ur icke-ordinarieposterna. Dessa poster, som är betecknade förslagsvis, föreslås därför vid bifall till dessa förslag få belastas med större belopp än som avsetts vid anslagsavvägningen, medan delposterna till sekreterararvoden icke skall tagas i anspråk.

Enligt förhandlingsöverenskommelse, som av 1949 års tjänsteförteckningskommitté träffats med vederbörliga fackorganisationer, skall antalet adjunktstjänster i Ca 29 i huvudsak motsvara behovet av ämneslärartjänster å gymnasiet samt i realskolans två högsta klasser, bortsett från rektors- och lektorstjänster samt ämneslärarinnetjänster i Ca 27. I enlighet härmed har efter beslut av 1952 års riksdag å personalförteckningen för de allmänna läroverken uppförts 1 400 adjunktstjänster i lönegraden Ca 29 (se propositionen 1952: 241, s. 67* ff.).

Till stöd för det i *motionerna I: 395* och *II: 502* framförda yrkandet, att adjunkter vid läroverk med s. k. egentlig lärarkurs, inom ramen för antalet tjänster i lönegrad Ca 29, skall placeras i Ca 29, anföres bland annat följande.

I motion nr 536 vid riksdagen år 1952 underströks den risk för lärarrekryteringen vid läroverk med egentlig lärarkurs (provårsläroverk), som låge däri, att ej samtliga adjunkter vid läroverk med lärarutbildning placerades i lönegrad Ca 29.

Den farhåga, som därvid uttalades, har besannats. Provårsläroverk, som tidigare kunnat väl rekrytera sin lärarpersonal, har nu svårt att hävda sig i konkurrensen. Stundom har ingen kompetent sökande anmält sig eller den ende sökanden återtagit sin ansökan. Redan utnämnda välmeriterade adjunkter vid provårsläroverk, vilka fått åtnöja sig med lönegrad Ca 27, har hotat med att söka andra befattningar. I all synnerhet gäller detta ämnesgrupper, där lärarbristen är påfallande stor. För lärarutbildningen är denna utveckling ödesdiger. Det bör nämligen erinras därom, att merparten av handledningen vid den praktiska utbildningen av lärare för de högre skolorna ombesörjes av lärarutbildningsanstaltens adjunkter.

Ett förverkligande av de önskemål rörande provårsläroverken, som här berörts, kräver ej några högre anslag än vad Kungl. Maj:t i proposition 158 äskat. Tillgången på adjunktstjänster i lönegrad Ca 29 är så stor, att samtliga ordinarie adjunkter vid provårsläroverken kan placeras i denna högre lönegrad utan att andra kategorier lärare nämnvärt eftersättes.

I den av departementschefen för nästa budgetår föreslagna avlöningsstaten för de allmänna läroverken ingår under rubriken Särskilda upp-
bördsmedel en post å 553 400 kronor såsom »Bidrag ur läroverks ljus- och vedkassor till vaktmästarpersonalens avlöning». I förut angivna avsnitt (§ 20) av *riksdagens revisorers berättelse* har revisorerna ifrågasatt sådan ändring, att nämnda post kommer att utgå ur avlöningsstaten. Av revisorernas framställning inhämtas följande.

Sedan gammalt finnes vid de allmänna läroverken inrättade s. k. ljus- och vedkassor. Från sådan kassa skall bestridas bland annat kostnaderna för avlöning åt vaktmästare, eldare och annan betjäning. Kassans inkomster utgöres av terminsavgifter och vissa hyresmedel. Terminsavgift utgår med högst 30 kronor per lärjunge. Där för bestridande av kassans nödvändiga utgifter skulle ha erfordrats högre terminsavgift än 30 kronor fyller bristen genom bidrag av statsmedel ur anslaget till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna. I samband med en vid 1939 års riksdag

genomförd lönerreglering beslöts, att statsverket skulle övertaga kostnaderna för avlöning åt ordinarie och extra ordinarie vaktmästare vid läroverken, medan annan vaktmästarpersonal alltjämt skulle avlönas ur ljus- och vedkassornas medel. Avlöningskostnaderna skulle i förra fallet utgå från läroverkens avlöningsanslag, som dock skulle beredas ersättning härför genom omföring av motsvarande belopp från ljus- och vedkassorna. Nämn- da omföring motiverades med att man, innan slutlig ställning tagits till frågan om terminsavgifterna vid de allmänna läroverken, däribland av- gifterna till ljus- och vedkassorna, icke ville vidtaga någon mera genom- gripande förändring i avgiftssystemet vid de allmänna läroverken. Omfö- ring skall endast ske beträffande läroverk, som berördes av 1939 års löne- reglering.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 föreslog skolöverstyrelsen, att ljus- och vedkassorna skulle befrias från skyldigheten att till statsverket erlägga belopp motsvarande vissa vaktmästarlöner. Till motivering anförde överstyrelsen, att medelsbehovet för ljus- och vedkassorna vid alltfler läro- verk kommit att överstiga 30 kronor per lärjunge och termin. Härmed vore den punkt nådd, där staten trädde emellan för att hindra en alltför tung avgiftsbelastning på lärjungarna. På grund härav återginge vanligen det till statsverket inlevererade beloppet i form av statsbidrag till ljus- och vedkassorna.

Mot bakgrunden av skolöverstyrelsens uttalande har revisorerna under- sökt, i vilken omfattning läroverk, som har att avlöna vaktmästarpersonal med medel ur vederbörande ljus- och vedkassa, erhåller statsbidrag till samma kassa. Denna undersökning har givit vid handen, att de belopp, som ljus- och vedkassorna vid vissa läroverk har att inleverera till stats- verket, i allmänhet återgår till vederbörande kassor i form av statsbidrag. Belastningen på dessa kassor är sålunda i förevarande fall som regel endast av bokföringsmässig karaktär. Redan av denna anledning synes det revi- sorerna omotiverat att bibehålla den nuvarande skyldigheten att inleve- rera medel. Härtill kommer, att den belastning, som ifrågavarande skyl- dighet innebär, endast drabbar vissa skolor. Revisorerna finner det kunna ifrågasättas huruvida icke ifrågavarande skyldighet bör upphävas, varige- nom även möjlighet skulle yppas för en förenkling av vederbörande rektor- ers förvaltningsbestyr.

Riksräkenskapsverket och skolöverstyrelsen har i avgivna yttranden bi- trätt den uppfattning, varåt revisorerna givit uttryck.

Utskottet. I motionerna I: 431 och II: 546 har yrkats en ytterligare uppräknig, utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna, av bibliotekariearvo- dena vid de allmänna läroverken. Utskottet, som vill framhålla, att Kungl. Maj:ts förslag inrymmer en möjlighet att, om särskilda skäl föranleda därtill, i det enskilda fallet avvika från det beräknade normala arvodet, har icke funnit skäl biträda det motionsvis gjorda yrkandet. Utskottet av- styrker förty bifall till nämnda motioner.

Utskottet får med anledning av motionerna I: 395 och II: 502 erinra om Kungl. Maj:ts till 1952 års riksdag avlåtna proposition nr 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. Denna proposition blev jäm-

te i ämnet väckta motioner föremål för behandling vid nämnda riksdags höstsession. I propositionen berördes bl. a. löneställningen för adjunkterna vid läroverk med egentlig lärarkurs, vilken fråga ingick som ett led i en av de mellan 1949 års tjänsteförteckningskommitté och vederbörliga fackorganisationer träffade förhandlingsuppställningarna. Statsutskottet upptog ifrågakvarande spörsmål till bedömning i sitt utlåtande 1952: 230, varvid utskottet jämväl tog ställning till ett motionsvis (I: 536) framlagt förslag, innebärande att riksdagen måtte uttala, att läroverksadjunkter vid läroverk med egentlig lärarkurs normalt skulle placeras i lönegraden Ca 29. På anförda skäl (s. 12) avstyrkte utskottet visserligen bifall till nämnda motion, men gjorde härjämte beträffande preciseringen av vederbörliga tjänsters lokalisering i sitt utlåtande (s. 10) ett generellt uttalande, att den av föredragande departementschefen anförda synpunkten, att avvikelser från lokaliseringen i regel ej borde ske, eftersom denna utgjorde ett led i förhandlingsöverenskommelsen, givetvis icke borde hindra, att Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande vederbörande myndighet finge inom ramen för det beslutade antalet tjänster göra de omdispositioner, som kunde anses särskilt påkallade ur effektivitetssynpunkt. Riksdagen biträdde vad statsutskottet sålunda anförde (riksdagens skrivelse 1952: 438).

Utskottet har ansett sig böra i anledning av de nu föreliggande motionerna I: 395 och II: 502 fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på de ovan nämnda, av fjolårets riksdag sålunda gjorda uttalandena.

I anledning av vad riksdagens revisorer anförde om bestridande ur läroverkens ljus- och vedkassor av vissa lönekostnader för ordinarie och extra ordinarie statlig personal tillstyrker utskottet ett upphävande av föreliggande skyldighet att från ljus- och vedkassorna till avlöningsanslaget omföra belopp motsvarande nämnda lönekostnader. Med hänsyn härtill bör den nuvarande inkomstposten Bidrag ur läroverks ljus- och vedkassor till vaktmästarpersonalens avlöning å 553 400 kronor utgå ur de allmänna läroverkens avlöningsstat, och nettoutgiftssumman i samma stat i stället ökas med belopp motsvarande denna inkomstpost. I samband härmed bör för erhållande av en jämn anslagssumma den under särskilda uppbördsmedel upptagna inkomstposten 4 ökas med 400 kronor till 120 400 kronor.

Vad departementschefen anförde och föreslagit har icke i vidare mån än som framgår av det nu anförda givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt riksdagens år 1952 församlade revisorers berättelse, § 20, ävensom med avslag å motionerna I: 431 och II: 546,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föränledas av vad departementschefen anför;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1953/54, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärartjänst vid allmänt läroverk skall tillsättas, besluta, huruvida tjänsten skall kungöras ledig såsom adjunkts-tjänst eller ämneslärarinnetjänst;

c) godkänna följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

U t g i f t e r :

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		51 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t:		
a) Arvoden åt skolläkare m. m., <i>förslagsvis</i>	555 700	
b) Arvoden åt bibliotekarier, <i>förslagsvis</i>	249 000	
c) Särskilda arvoden vid läroverk med lärarkurs, <i>förslagsvis</i> ..	1 100 000	
d) Särskilda arvoden vid statens aftonskola, <i>förslagsvis</i>	12 700	
e) Arvode åt biträdande föreståndarinna	1 200	1 918 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	19 800 000	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 681 400	
	Summa kronor	110 800 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l :

1. Bidrag från Stockholms stad ..	15 000	
2. Av kommuner och lärare erlagda hyror	274 000	
3. Avkastning av donationer från kronan m. m.	37 600	
4. Av vaktmästare erlagda hyror samt ersättning för bränsle och lyse	120 400	447.000
	Nettoutgift kronor	110 353 000

d) till *Allmänna läroverken: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 110 353 000 kronor;

II. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 395 och II: 502.

5:o) **Allmänna läroverken: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (s. 57—59), vilket innebär en anslagshöjning med 49 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 496 500 kronor.

6:o) **Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.** Kungl. Maj:t har (s. 60) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels en inom första kammaren av herr *Fahlander* väckt motion (I: 57), i vilken hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för ett borttagande snarast möjligt av terminsavgifterna till läroverkens kassor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Holmberg m. fl.* väckt motion (II: 280), i vilken — såvitt här är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte fatta sådant beslut, att terminsavgifterna helt kan avskaffas vid de allmänna läroverken.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 315 000 kronor föranledd av de ökade kostnaderna för bränsle och städning m. m.

De terminsavgifter till läroverkens kassor, som eleverna — i den mån de icke helt eller delvis befriats därifrån — har att erlägga, är avgift till ljus- och vedkassan med högst 30 kronor, till biblioteks- och materielkassan med högst 15 kronor och till byggnadsfonden med 5 kronor.

Om för bestridande av ljus- och vedkassas nödvändiga utgifter skulle ha erfordrats högre terminsavgift än 30 kronor, skall bristen fyllas genom bidrag av statsmedel ur förevarande anslag. En minskning eller ett borttagande av terminsavgiften till denna kassa kommer därför att föranleda en ökad belastning på anslaget.

Utskottet. I anledning av de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet erinra om att i 1950 års beslut om en skolreform ingår, att terminsavgiftssystemet vid de allmänna läroverken snarast möjligt skall avvecklas i ordning, som framdeles bestämmes. Med hänsyn härtill finner sig utskottet icke böra biträda det i motionen I: 57 gjorda yrkandet. Ej heller är ut-

skottet berett att tillstyrka bifall till motionen II: 280, såvitt densamma avser terminsavgifterna till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor och byggnadsfonder. Utskottet återkommer under nästa punkt till denna motion i vad den i övrigt berör de allmänna läroverken.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke i och för sig givit utskottet anledning till erinran. Med hänsyn till vad utskottet i det föregående under punkten 4 förordat angående upphävande av skyldigheten att från ljus- och vedkassorna till de allmänna läroverkens avlöningsanslag omföra vissa belopp, synes det av Kungl. Maj:t äskade anslaget å 3 500 000 kronor kunna sänkas med 553 000 kronor till 2 947 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 280, i vad den avser de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor, till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 947 000 kronor;

II. att motionen I: 57 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att motionen II: 280, i vad den avser byggnadsfonderna vid de allmänna läroverken, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

7:o) **Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.** Kungl. Maj:t har (punkt 174, s. 278—280 av förutnämnda statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden för den 2 januari 1953) föreslagit riksdagen att till detta ändamål anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft den under närmast föregående punkt angivna motionen II: 280.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 298 000 kronor, föranledd av att väsentliga brister ansetts föreligga i möjligheterna för läroverken att anskaffa erforderliga böcker m. m.

Beträffande det motionsvis gjorda yrkandet hänvisas till vad därom anförts under närmast föregående punkt. På liknande sätt som ifråga om ljus- och vedkassorna kan en nedsättning eller ett borttagande av terminsavgifterna till biblioteks- och materielkassorna beräknas komma att medföra behov av ökad medelsanvisning å riksstaten.

Utskottet. Under erinran om den ståndpunkt utskottet under nästföregående punkt intagit till motionen II: 280, såvitt densamma avser terminsavgifterna till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor samt byggnads-

fonder, får utskottet avstyrka bifall till motionen jämväl i vad den avser läroverkens biblioteks- och materielkassor.

Utskottet, som tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 280, i vad den avser biblioteks- och materielkassorna vid de allmänna läroverken, till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

8:o) **Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (s. 61 av förutnämnda statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden för den 6 mars 1953) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

9:o) **Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (s. 62—68), vilket innebär en anslagshöjning med 145 000 kronor föranledd jämte annat av att statsbidrag föreslås utgå till vissa skolor, som tidigare ej erhållit bidrag, däribland Västerås kommunala flickskola och Örebro aftonskola, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 925 000 kronor.

10:o) **Kompletteringsgymnasier.** Kungl. Maj:t har (s. 69—85) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

I propositionen redovisas ett av särskild utredningsman avgivet betänkande om vidgat tillträde till högre studier (SOU 1952:29). I detta betänkande uttalas, att möjligheten för personer utan studentexamen att vinna inträde vid högre utbildningsanstalter bör utvidgas. Fördenskill föreslås dels att genomgång av vissa utbildningslinjer i nu angivna hänseende skall likställas med studentexamen, dels ock att ett ändrat förfarande vid prövningen av frågor om individuella dispenser från fastställda inträdesfordringar vid högre utbildningsanstalter skall införas. Vidare föreslås, att särskilda kompletteringsgymnasier skall inrättas för dem, som önskar bedriva

högre studier och som antingen räknas som studentlikställda men har behov av att komplettera sina kunskaper i vissa enstaka skolämnen (exempelvis i fråga om språken) eller efter viss komplettering kan påräkna dispens för högre studier.

Personalorganisationen vid kompletteringsgymnasium bör enligt utredningen vara relativt enkel. Som chef bör stå en studierektor. Uppdraget bör förenas med ordinarie lärartjänst. Som lärare vid kompletteringsgymnasiets egna kurser bör i första hand utnyttjas personer med erfarenhet från undervisning vid gymnasium, främst lektorer och adjunkter, som är villiga att åtaga sig extratimmar. Till varje gymnasium bör vidare knytas en krets av examinatorer i de särskilda ämnena.

Kostnaderna för varje kompletteringsgymnasium beräknas på följande sätt.

Rektorsarvode (60 lärjungar)	2 900
Utlägg för elevernas kursavgifter vid främmande kurser (6 000 undervisningstimmar till en genomsnittlig kostnad av 1 kr. 75 öre)	10 500
Timlärararvoden för egna kurser	14 000
Huvudlärararvoden	3 000
Prövningsarvoden	4 800
Kostnader för hänvisning av provelever	1 600
Lokalhyror, städning m. m.	3 000
Skrivmateriel, skrivhjälp, reklam	1 800
Summa kronor	41 600

För ett gymnasium i Stockholm, vilket beräknas bli ungefär dubbelt så stort som övriga kompletteringsgymnasier, räknas med årliga kostnader av 80 000 kronor.

Departementschefen, som ansluter sig till utredningsmannens mening, att det är i hög grad önskvärt, att studentexamen inte utgör enda vägen till högre studier, anför bland annat följande.

De av utredningen om vidgat tillträde till högre studier behandlade frågorna om s. k. studentlikställda samt om formerna och reglerna för dispensprövningen av dem, som önskar vinna inträde vid universitet och högskolor utan att ha avlagt studentexamen i vanlig ordning, torde icke vara av den natur, att de behöver underställas riksdagens prövning. Då emellertid dessa frågor är nära förbundna med spørsmålet om inrättande av särskilda s. k. kompletteringsgymnasier, vill jag — utan att nu taga slutlig ställning till de av utredningen framförda förslagen om studentlikställighet för vissa grupper av studerande — helt allmänt uttala, att jag framdeles ämnar föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser i stort sett i enlighet med av utredningen förordade grunder.

Jag delar utredningens uppfattning, att samhället bör åtaga sig ansvaret att ordna lämplig undervisning, som avser studier av enskilda skolämnen såsom förberedelse till högre studier. I likhet med flertalet hörda remissinstanser förordar jag därför i allt väsentligt det av utredningen framlagda förslaget om inrättande av särskilda kompletteringsgymnasier. Jag delar uppfattningen, att kompletteringsgymnasierna bör betraktas som försöksverksamhet och att ledningen av verksamheten bör utövas av skolöverstyrelsen. Innan tillräcklig erfarenhet vunnits torde emellertid antalet gymnasier bära begränsas till tre, och i likhet med vad jag i det föregående uttalat beträffande förläggningsort för läroverket för vuxna torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning bestämma förläggningsort även för kompletteringsgymnasierna. Dessa bör om möjligt träda i verksamhet redan nästa budgetår.

De föreslagna kompletteringsgymnasierna avses i första hand för personer utan studentexamen, och förslaget innebär därför icke någon fullständig lösning av hela problemet om kompletteringsundervisning för studentexamen. Men i likhet med utredningen anser jag, att kompletteringsgymnasierna i viss utsträckning bör vara tillgängliga även för personer med studentexamen.

I princip anser jag icke heller, att personer utan studentexamen, vilka har ett annat syfte än att vinna inträde vid en högre läroanstalt, bör uteslutas. Vid konkurrens om elevplatserna bör dock självklart företräde ges åt den som förbereder sig för högre studier. Innan erfarenhet av tillströmningen till gymnasierna vunnits, synes därför inträdesvillkoren icke närmare böra preciseras.

Såsom utredningen framhållit anordnas redan nu kompletteringskurser i universitetens och högskolornas regi, av yrkesföreningar och studentorganisationer samt av privata kursgivare. Jag delar också utredningens uppfattning, att man i första hand bör söka utnyttja de nuvarande kursgivarna genom att hänvisa enskilda studerande till sådana »främmande kurser». Ett sådant förfarande förutsätter givetvis kursgivarens samtycke och jag vill tillägga, åtminstone i vissa fall skolöverstyrelsens godkännande av kursplaner och undervisning. I de fall däremot, när några »främmande kurser» i ämnet icke finns eller dessa av olika skäl icke kan godkännas eller icke står öppna för personer utan studentexamen, bör kompletteringsgymnasium kunna anordna egna kurser. Även pedagogiska skäl torde i vissa fall tala för en undervisning i gymnasietts egen regi.

Jag ansluter mig till utredningens förslag, att kompletteringsgymnasium får rätt att självständigt anställa prov och att utfärda vitsord om kunskaper enligt fordringarna för studentexamen. Till varje gymnasium bör därför knytas en krets av examinatorer i de särskilda ämnena. Beträffande formerna för examinationen torde det få ankomma på skolöverstyrelsen att bestämma.

Enligt utredningen bör undervisningen vid kompletteringsgymnasierna vara kostnadsfri. Även i de fall, då elev hänvisas till »främmande kurs», skulle det allmänna svara för kursavgiften. Jag anser mig böra tillstyrka detta förslag. Utredningen har däremot icke ansett det ligga inom ramen för sitt uppdrag att framföra förslag om att det allmänna skulle betala

även studenternas kursavgifter. För egen del är jag icke heller beredd att för personer med studentexamen förorda fri undervisning under kompletteringsstudier, annat än då fråga är om deltagande i kompletteringsgymnasiums egna kurser och studierna avser s. k. ämneskomplettering.

Beträffande studiehjälpen ansluter jag mig till de förslag, som framförts av studielänenämnden, nämligen att eleverna i kompletteringsgymnasium ges möjlighet att erhålla studielån och behovsprövade stipendier enligt de grunder för studiehjälp, som godkänts av 1952 års riksdag. De behovsprövade stipendierna torde böra maximeras till 800 kronor per läsår, fördelade på högst 400 kronor per termin.

Mot den av utredningen föreslagna personalorganisationen har jag icke funnit anledning till erinran. Innan erfarenhet vunnits av den nu föreslagna verksamheten kan, såsom utredningen framhållit, kostnadsberäkningarna avseende kompletteringsgymnasierna endast bli ungefärliga. Jag anser mig emellertid i stort sett kunna godtaga den av utredningen beräknade totalkostnaden för kompletteringsgymnasierna utan att därvid taga ställning till kostnadsberäkningarnas detaljer. För ett eventuellt gymnasium i Stockholm beräknar jag dock för nästa budgetår samma belopp som för övriga eller i runt tal 42 000 kronor. Jag beräknar sålunda kostnaderna för tre kompletteringsgymnasier för nästa budgetår till i runt tal 125 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas såsom reservationsanslag under rubriken Kompletteringsgymnasier. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela de bestämmelser angående anslags disposition, som må finnas erforderliga. Utgifterna för stipendier torde böra bestridas från samma anslag som studiebidrag och stipendier åt elever vid andra allmänna läroverk.

Utskottet, som ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Kompletteringsgymnasier* för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

11:o **Högre tekniska läroverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (s. 86—92) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, vilka föranledes av vad departementschefen förordat, *dels* godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54, *dels* ock till Högre tekniska läroverk: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 6 300 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lindblom* och *Söderquist* (I: 133) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 147), i vilka — såvitt här är ifråga — hemställts, att riksdagen

måtte anhålla hos Kungl. Maj:t om förslag till nästa års riksdag om införande av obligatorisk undervisning vid de tekniska läroverken i humanistiska ämnen, främst psykologi, pedagogik och sociologi.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i huvudsak följande:

- a) förstatligande av den för närvarande med kommunala medel uppehållna treåriga maskintekniska fackskolan i Göteborg;
- b) inrättande av fyra nya ordinarie lektorstjänster;
- c) höjning av bibliotekariearvodena;
- d) inrättande av fem adjunktstjänster i Ce 29 och nio i Ce 27;
- e) anvisande i anslutning till motsvarande förslag beträffande de allmänna läroverken av ökade medel till biträdes hjälp å rektorsexpeditionerna.

I *motionerna I: 133* och *II: 147* framhålles, att förutsättningen för att en ingenjörstekniska och vetenskapliga kunnande skall kunna omsättas på ett rätt sätt och bli till gagn för samhället och mänskligheten är att ingenjören är insatt i vår tids problem och har intresse för en vidare sektor av kulturen än enbart den tekniskt vetenskapliga. Humanistisk undervisning anses därför av motionärerna nödvändig vid bland annat de tekniska läroverken.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Vad angår det i *motionerna I: 133* och *II: 147* gjorda yrkandet får utskottet erinra om att utskottet i sitt utlåtande nr 8 under punkten 147 behandlat motsvarande i samma motioner framställda förslag om obligatorisk undervisning i humanistiska ämnen vid de tekniska högskolorna och därvid helt anslutit sig till motionärernas uppfattning om vikten av att ingenjörsutbildningen icke alltför ensidigt toge sikte på det tekniska och vetenskapliga kunnandet. Vidkommande de tekniska läroverken torde det av motionärerna berörda spörsmålet komma att prövas av 1948 års tekniska skolutredning, som enligt sina direktiv har att utreda frågan om utbildningens mål och innehåll vid nämnda läroanstalter. Med hänsyn härtill är utskottet icke berett att biträda det i *motionerna* framförda, här ifrågasvarande yrkandet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, vilka föranledes av vad departementschefen förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 250 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a) Arvoden åt skolläkare m. m., förslagsvis	31 900	
b) Arvoden åt bibliotekarier, förslagsvis	12 800	44 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 400 000	
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 700 000	
		<u>Summa kronor 6 394 700</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m.	94 700
	<u>Nettoutgift kronor 6 300 000</u>

c) till *Högre tekniska läroverk*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 6 300 000 kronor;

II. att motionerna I: 133 och II: 147, såvitt här är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Leander, Pålsson, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, fru Lindström, herrar Birger Andersson, Lundqvist, Edvin Thun, Bergman, Nils Theodor Larsson och Huss; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Ståhl, Lindholm, Johansson i Mysinge, Åkerström, Hoppe, Kyling, Wedén, Pettersson i Degerfors, Onsjö, Birke, Svensson i Alingsås, fröken Vinge och herr Blidfors.

Reservation

vid punkten 2 (Utvidgning av den statliga gymnasieorganisationen) av fru Lindström.